

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt XVI. Innocentius III. (a) Zamorensi Episcopo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

CAPVT XVI.

Innocentius III. (a) Zamorensi Episcopo.

Cum secundum Apostolum, qui altari servit, de altari vivere debeat: & qui adonus eligitur, repelli non debeat à (b) mercede: pare à simili, ut clerici vivere debeant de patrimonio Jesu Christi, cujus (c) obsequio deputantur, ut ipsa nominis ratio persuadet. Cum enim à *κατὰ φύσιν*, quod est fors, vel hæreditas, (d) appellentur, quia in sui ordinatione, vel assumuntur in hereditatem Domini, vel assequuntur hereditatem in ipso, ut verè possint psallere cum Propheta: Dominus pars hæreditatis meæ; dignum est ut Ecclesiæ stipendiis sustententur, in quâ, & per quam divinis obsequiis adscribantur. Licet autem (e) prædecessores nostri ordinationes eorum, qui sine certo titulo promoventur, in injuriam ordinantium irritas esse voluerint, & inanes; nos tamen benignius agere cupientes, tamdiu per ordinatores, vel (f) successores ipsorum provideri volumus ordinatis, donec per eos ecclesiastica beneficia consequantur: ne forte clamores pauperum clericorum, quos in aures Domini Sabaoth credimus introire, indurata facie negligere videamur. Inde est, quod cum dilectus filius Bernardus lator presentium, à (g) G. bonæ memoriæ prædecessore tuo (sicut asserit) in officium fuerit Subdiaconatus nullo præsertante promotus, nec ullum sit ecclesiasticum beneficium assecutus: fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus si eum cum dilectis filiis I. Decano, N. magistro scholarum, & Helia, Canonis Zamorensi, quibus examinationem ipsius duximus committendam, idoneum repereris, & ecclesiastico beneficio non indignum, tamdiu ei vitæ necessaria congruè subministras, donec per te in Zamorensi Ecclesia vel in alia fuerit competens ecclesiasticum beneficium assecutus: sciturus pro certo, quod si per (h) examinationem illorum fuerit repertus idoneus, & tu ei juxta mandatum nostrum neglexeris providere, cum hoc nobis per eorum litteras innotuerit, ad id exequendum tu per distributionem ecclesiasticam compellemus; quia sicut nolumus injusta præcipere, sic eum juxta præcipimus, volumus efficaciter exaudiri. Datum Laterani III. Non. Aprilis

NOTÆ.

(a) Zamorensi. Ita etiam legitur in tertia collectione, sub hoc in c. 1. & in epistolis editis à Silero, fol. 37. ex quo codice ita restituro hujus textus integram. De Ecclesia Zamorensi nonnulla notavi in cap. 4. de supplicando neglig. Præfens epistola missa est D. Petro ipsius Ecclesiæ Præfati, qui floruit in ea circa annum 1203, ut refert Agidius Gonzal. in theatro ipsius Ecclesiæ.

(b) Mercede. Consonant D. Gregorius relatus in cap. ecclesiasticis 12. q. 2. D. Cyprianus lib. 4. epist. 2. ad Anton. ibi: Operari in partibus rusticarum posse, si dixeris, agrum ferit à omni rusticarum exerce, cultus diligenter insiste: sed nullam messem metas, vindemiam nullam præmes, nullas olivæ cui fructus capis, nulla de arboribus pomâ decerpis. Liv. ait lib. 5. nullquam operam esse sine emolumento, nec emolumentum sine impensa opera esse. Casiodorus lib. 10. var. epist. 27. nimis in ipsum agebat plenissimis cellis vacuos elutire cultores. Unde Ecclesiæ praxis semper fuit, clericos omnes Ecclesiis intervientes à populo stipendia accipere, ut ex canonibus compilatis *causa 12. q. 2.* exploratum est. Unde in oratorum Oratoria erigi non licere, nisi congruâ dote, ad alimoniam ministrorum, statuitur in Concil. Bracharensi 2. can. 5. Tolet. 3. can. 9. Mogunt. sub Arnulpho can. 4. Vorvat. can. 6. & 55. Troslejan. can. 6. Facit D. Hieronymus epist. 1. ad Heliodorum, dum illud discrimen assignat inter clericos & monachos; ut clericis stipendia debeantur, monachi stipendia debeant, ibi: *Alia causa est monachorum, alia D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. III. Pars 1.*

clericorum: clerici pascunt oves, ego pascor: illi de altari vivunt, mihi quasi infructuosa arbori securus ponitur ad radicem, si munus ad altare non defero. Quod omne in religione observatum legimus; in Judaica enim, & veteri lege Pontifici, Sacerdotibus, & Levitis pro ministerio; quod impendebant in templo, pro sacrificiis, quibus vacabant, & divina religionis officis, quæ procurabant, decimæ, primitiæ, & alia tributa ad eorum sustentationem à cæteris pendebantur, Numerorum cap. 18. vers. 21. ibi: *Filiis autem Levi dædovimus decimam Israël in possessionem pro ministerio; quo serviunt mihi in tabernaculo fœderis.* Et lib. 2. Esdræ, cap. 10. vers. 37. variæ oblationes etiam fuerunt assignatæ: quare sacerdotes veteris legis divites fuisse, præ aliis omnibus probat Becanus in analog. c. 7. q. 6. in fine. In Gentiliis religione varia, & plura fuisse stipendia assignata sacerdotibus, & flaminibus; probat latè Antonius Monchianellus de sacrificio Missæ, cap. 20. Salmasius in Sparianis pag. 1. linea 24. Et in Vopiscum fol. 378. Sed si ex præcepto Apostoli in præfenti relato clericus non potest ordinari sine titulo, quomodo Innocentius hic, & Alexander III. in cap. 4. hoc in. statuerunt, quod si clerici ex paterna hereditate, seu proprio patrimonio sustentari possent, etiam absque titulo, ex quo alantur, possint ordinari? cum Summus Pontifex non possit mutare, aut corrigere quæ à Christo Domino, & ejus Apostolis statuta fuerunt, cap. in novo, 21. dist. cap. sunt quidam 25. q. 1. Pro cuius difficultatis solutione sciendum est; Apostolum aliquat-

do referre ea; quæ sunt legis naturalis, ut non occides, non moechaberis, &c. ad Romanos cap. 13, aliquando verò ea, quæ sunt legis supernaturalis, vel divinæ, ut non circumcideris, ad Galathas cap. 5, aliquando ea, quæ sunt tantum legis positivæ, ut quod Episcopus non sit bigamus, præceptum de jejuniis, & similia, 1. ad Timotheum cap. 3. Cum ergo Apostolus refert aliquid juris naturalis, vel divini, id immutabile est; quia jura illa imputabilia sunt, cap. final. ubi probavi, de consuetudine: docent plures congeſti à Cenedo collecti, 196. ad Decret. & pluribus relatis Thomas Sanchez lib. 8. de matrim. disp. 6. n. 4. Bafiliius eod. tract. lib. 8. ferè per totum. Quando verò Apostolus refert aliquid juris tantum positivum, an Pontifex in eo dispensare possit, dubium est? Cujus solutio pendet ex illa quæſtione, utrum D. Petrus primum habuerit supra alios Apostolos, ut tanquam major ipse, & ejus successores, possint immutare, & corrigere, quæ ab aliis Apostolis statuta erant, cum tantum superior possit corrigere legem inferioris? In qua quæſtione dicendum est, simpliciter in Apostolatu Apostolos æquales fuisse, pariterque à Domino vocatos, juxta illud Joannis c. 20. vers. 21. Sicut inſiſti me Pater, & ego mitto vos. Lucæ cap. 6. ibi: Nonne ego vos duodecim elegi? & c. in novo 21. d. 1. ibi: Pari consortio honorem, & potestatem acceperunt. Hæc tamen non impediunt primum, & supremam jurisdictionem D. Petri, quam ipse specialiter, & immediate à Christo Domino accepit. Joannis c. 21. ibi: Pafce oves meas; & c. 16. Matthei: Tibi dabo claves, & quodcumque ligaveris, &c. c. ita Dominus 7. 19. dist. c. puto 35. c. beatus 37. 2. q. 7. Probant, & late explicant D. Thomas, Bonavent. & alii SS. PP. congeſti à Bellarmino lib. 1. de Rom. Pontifice, c. 10. & lib. 4. c. 22. & 23. Cajetanus in opus. tom. 1. tract. 1. c. 3. & 4. Jacobatus de Concil. lib. 5. art. 8. Quibus animadversis dicendum est, quod cum majorem jurisdictionem, summamque Ecclesiæ primum supra reliquos Apostolos D. Petrus habuisset, consequens est Romanum Pontificem ejus successorem posse utilitate suadente immutare statuta positivæ Apostolorum ut probant ex D. Thoma Turrisemata de potest. Papa, q. 63. Sylvester verbo Excommunic. s. n. 10. Unde passim in jure legitur immutatas pœnas, & correctas nonnullas ceremonias à Sanctis Apostolis in suis canonibus statutas: item dispensatum cum bigamo ut ordinetur, in c. licet, 34. dist. notavi in c. 2. de bigamis. Sed licet hæc vera sint, adhuc urget difficultas supra adducta; nam sententia relata ab Apostolo in præſenti à lege naturali, & divina provenit, videlicet ut qui altari servit, de altari vivat, juxta illud Lucæ c. 10. Dignus est operarius mercede sua. Unde videbatur Pontificem in hoc casu dispensare non posse. Cui difficultati ut satisfaciamus, observandum D. Paulum 1. ad Corinth. 8. in præſenti relatum, nullatenus asseruisse aliqua lege divina statutum fuisse ut nullus clericus ordinaretur sine titulo; sed tantum dixisse altari inservientem de altari vivere debere, dum 1. ad Corinth. c. 9. ait: Quis militat sui stipendii unquam? quis plantat vineam, & de fructu eius non edat? quis pascit gregem, & de lacte gregis non manducat? Et paulò post: Si nos volis spiritualia seminavimus, magnum est si nos carnalia vestra metamus? Item 1. ad Timoth. c. 5. Dominus ordinavit ut, qui Evangelium annuntiant, de Evangelio vivere. Ex qua sententia Ecclesiæ Patres deduxerunt, neminem sine ti-

tulo esse ad sacros ordines promovendum, dist. cap. 1. & 2. 70. distincti. Sed cum hæc constitutio positiva esset, rectè potuerunt Alexander in dicto cap. 3. & Innocentius in præſenti, statuere ut pro titulo haberetur patrimonium ipsius ordinandi.

(c) Cujus obsequio. Clerici enim per sacrum ordinem destinati sunt à populo, ut pro eo orent, quemadmodum, & Tribus Levi in antiqua lege pro universo populo divinis officiis vacatura à Deo ipso electa fuerat, unde diffiniuntur clerici, Qui divino cultui ministeria religionis impendant, in l. 2. C. Theod. de Episc. & clericis, ac si diceretur, ab iis, qui ordinantur pro divino cultu, religionis officia præ cæteris exhibenda esse, atque ideo ex destinatione Ecclesiæ, ex munere, & officio publico, totiusque Ecclesiæ nomine pro populo precantur, dum pensum servitutis sue solvunt, ut ait textus in c. 1. de celebr. Missar. Eligius homil. 9. in Cena Domini, ibi: Canonici horis quotidie juxta ritum ecclesiasticæ traditionis, psalmodias, precibusque consuetis Dominum rogare, & laudare non desistant.

(d) Clerici appellantur. Cap. clericus, 21. dist. cap. clericus s. 17. q. 1. illustrant latè Petrus Gregorius lib. 2. partit. tit. 9. cap. 1. Alciatus lib. 4. parerg. cap. 2. Vvadingus ad opera D. Francisci, episcopi. 13. Cujacius & Fabrotius in rubric. de vita & honest. clericis. fusè Hallerius de sacris elect. in princip.

(e) Prædecessores. In cap. 1. & 2. 70. dist. cap. 2. & 4. hoc tit.

(f) Successores ipsorum. Sed si ordinatores in pœnam improbæ ordinationis tenentur alimenta ita ordinatis præſtare, quomodo eorum successores ex facto, & delicto ipsorum teneri possunt cum ex delicto auctoris successor non teneatur, l. unic. C. ne ex delicto defuncti. l. si quis 3. C. si pendet. appel. plura Pichard. in §. 1. Inſtit. de perpet. & tempor. ne unius delictum innocenti præjudicet, contra regulam Non debet, 21. de reg. jur. lib. 6. l. non debet, ff. eod. tit. & ne ex delicto alterius innocens teneatur, contra legem sancimus, C. de pœnis. Cui difficultati, omiſſis variis solutionibus adductis à Glossa & Reperentibus hæc, dicendum est, onus alendi clericos ordinatos sine titulo non esse personale, nec in pœnam delicti impositum; sed tale onus reale esse patrimonii illius Ecclesiæ, in qua ordinatus inservit, & ministrat, ut ex auctoritatibus in præſenti relatis constat; quare simile onus transit cum ipso patrimonio in quemlibet illius possessorem, seu administratorem. Par ergo obligatio hæc est, tam in ordinante, quam in ejus successoribus, patrimonium, seu bona ipsius Ecclesiæ possidentibus, cap. accepimus, de atate & qualitat. Unde non tam ex delicto ordinantis, quam ex onere reali ejus successor in dignitate cogitur in hoc casu alimenta præſtare.

(g) G. J. Guillelmo videlicet, qui fuit unicus hujus nominis, ut refert Egidius Gonzalez in theaur. ipsius Eccles.

(h) Competens. Id est, sufficiens ad congruam, honestamque sustentationem, d. c. Episcopus 4. hoc tit. ibi: Convenientia stipendii. Trident. sess. 21. de reform. c. 2. ibi: Quod sibi ad victum honestè sufficiat. Quale autem beneficium sufficiens dicatur, in jure expressum non est, nec facile statui potest, cum hoc ex pluribus facti circumstantiis pro-

veniat, juxta textum in l. i. ff. de jure delib. Facit textus in l. questum 13. ff. de testibus. Unde Episcopi arbitrio relinquunt, utrum beneficium sit sufficiens. Non docent Salcedo in praxi, c. 18 n. 4. Parisius ad 2. de resig. benef. q. 6. n. 13. Episcopus enim habitâ ratione qualitatis personæ ordinandi, & regionis, debet exiguum, vel congruens beneficium admittere, vel rejicere, ita ut beneficium sufficiens sit ad victum, ut ordinatus mendicare non cogatur. Item cognoscere debet, an beneficium pacificè possideatur, nec ulla con-

troversia juris, vel facti, sive in judicio, sive extra contra possessorem sit mota, juxta Trident. d. sess. 21. c. 2. docent late Barbosa ibi, Salcedo supra, n. 6. qui etiam probant hujusmodi beneficium debere esse perpetuum, ne si postea deficiat, clericus ita ordinatus mendicare cogatur: unde latè disputant, an ad titulum pensionis, capellaniæ, & coadjutoria possit quis ad sacros ordines promoveri? In quibus, & similibus quaestionibus videndi sunt ipsi, & alii congesti in cap. 4. hoc tit. ubi commentarium hujus textus adduximus.

CAPVT XVII.

Idem Archiepiscopo (a) Senonensi.

Inter cætera, quibus ad universalem Ecclesiæ gubernationem instruimur, ille, cujus gratia, non meritum nostrum ad ejusdem regimen nos provexit, mirum, & mirabile nobis suæ benignitatis reliquit exemplum: in eo videlicet, quod sicut de beato Petro, cujus sumus (licet immeriti) successores, à Domino factum esse videmus, infirma mundi elegit, ut fortia quæque confunderet, misericorditer prævidens, quod qui sæcularium pondus ante suam vocationem sustinuerat passionum, fragilitatem humanæ conditionis expertus, fratribus suis melius compati sciret, & commodius misereri, dum sibi conscius, de se haberet evidens in similibus argumentum. Hæc verò ante nostros oculos proponentes, postquam dilectus filius noster magister P. de Cassancto seriem negotii sui nobis exposuit, paternâ super eum moti fuimus pietate: cujus factum cum ex certitudine rei, quam nos, dum olim minori fungeremur officio, tractaveramus, in parte plenioris fidei testimonium adjuvaret, ad succurrendum ei, & labores ipsius inutiles relevandos, animi studium soliores assumpsimus: ne miseranda ipsius afflictio, quæ jam ei perplexitatem dubiam minabatur, Sedem Apostolicam expertem esse solitæ misericordiæ, ac remediis debiti causaretur. Tibi siquidem satis credimus esse notum, qualiter facta resignatione à dilecto filio Vv. de Bochar, in quodam Canonico Laudunensi, de præbenda ejusdem Ecclesiæ, quæ per commutationem præbendarum dilecto filio H. tunc Sicliniensi Canonico, à bonæ memoriæ N. Decano Rhemeni, (b) auctoritate Apostolica assignari debebat, prædictus Magister per venerabilem fratrem nostrum N. Laudun. Episcopum de præbenda fuit investitus eadem, & tam in Choro, quam in capitulo per dilectos filios N. Decanum, & Canonicos Laudun. adhibitis solennitatibus debitis, juxta Laudunensis Ecclesiæ consuetudinem institutus. Super quo cum inter ipsum, & dictum N. controversia suborta fuisset, & appellatio ad Sedem Apostolicam interjecta, licet idem Magister cum magnis laboribus, & expensis ad eandem Sedem accedens, post diuinam expectationem, quæ sub interperie periculosi temporis imminente ipsum tædio multo, & diversarum persecutionibus incommoditarum affectum ferè usque ad extrema deduxit, suum negotium contra memoratum N. pro suo desiderio complevisset; eo tamen postmodum causâ infirmitatis absente, ad instantiam sæpessati H. tunc ad Apostolicam Sedem præsentis, per bonæ memoriæ C. prædecessorem nostrum, de fratrum consilio omnia retractata fuere. Sicque ipse Magister sua spe (c) frustratus omnino, post destinationem suam Sedem Apostolicam fuit iterum adire coactus, nullum sibi videns remedium superesse, nisi ejus desolationi multiplici Sedes Apostolica duceret misericorditer providendum. Propter hæc igitur, & alia multa, quæ causam ejus favorabilem reddiderunt, nos circa ipsum paternum gerentes affectum, prædictis N. Decano, & Canonicis Laudun. mandando districtè præcipimus, ut eundem Magistrum, qui per dictum Episcopum in eorum Ecclesia institutus fuisse dignoscitur, & per ipsos in fratrem admittitur, salvo eo, quod de præfato N. Sedes Apostolica sententialiter diffinivit, non obstante contradictione, vel appellatione cujuslibet, Canonicum habeant, tam in Choro, quam in Capitulo, & in aliis, quæ ad Canonicum pertinent, fraterna eum charitate tractantes. Præterea ipsis firmitus inhihemus, ne aliquem in Canonicum recipere aliquo modo præsumant, donec antedictus Magister præbendæ beneficium in præfata Ecclesia plenariè sit adeptus. Unde fraternitati tuæ per Apostolica scripta præcipiendo mandamus, quatenus memorati

D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. III. Pars I.

N 3

N. D.